

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

_____ А.Умаров

202__ йил “__” _____

“КЕЛИШИЛДИ”

Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

_____

202__ йил “__” _____

Рўйхатга олинди: № БД-5112100 -3.01

202__ йил “__” _____

ХАЛҚ ХУНАРМАНДЧИЛИГИ ВА БАДИИЙ ЛОЙИХАЛАШ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар соҳа

Таълим соҳаси: 110000 – Педагогика

Таълим йўналиши: 5112100 – Технологик таълим

Фан/модуль коди ХНВLM3004	Ўқув йили 2020-2021	Семестр 5	ECTS - Кредитлар 4	
Фан/модуль тури Мажбурий	Таълим тили Ўзбек/рус		Ҳафтадаги дарс соатлари 4	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулот лари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Халқ ҳунармандчилиги ва бадиий лойиҳалаш	60	60	120
2.	<p>І. Фаннинг мазмуни</p> <p>Фанни ўқитишдан мақсад – талабаларга миллий ҳунармандчилигимиз тарихи, унинг йўналишлари, ривожланиш босқичлари, тармоқлари билан таништириш, шунингдек, ўзбек миллий халқ ҳунармандчилигининг: ёғоч ўймакорлиги, ганчкорлик, наққошлик, зардўзлик, каштадўзлик, гилам тўқиш каби соҳалари сирларини ўргатиш, миллий қадриятларимизни ардоқлаш, улар билан фахрланиш, ғурурланиш хисларини ривожлантириш, авлоддан авлодга ўтиб келаётган халқ ҳунармандчилиги усталарининг муносиб давомчилари бўлиш, яратувчанликка, гўзалликка интилиш каби туйғуларни таркиб топтиришдан иборатдир.</p> <p>ўзбек миллий халқ ҳунармандчилиги турлари, каштачилик тарихи, фойдаланиладиган материаллар, асбоб-ускуналар, кашта тикиш технологияси; зардўзлик тарихи, фойдаланиладиган материаллар, асбоб ускуналар, зардўзлик тикиш усуллари ва технологияси; доъппичилик тарихи ва тараққиёти, ўлчов олиш ва андоза тайёрлаш, фойдаланиладиган материаллар, асбоб-ускуналар, дўппи тикиш усуллари ва тайёрлаш технологияси; қуроқ тикиш усуллари ва тарихи, газлама танлаш, андоза тайёрлаш, тикиш технологияси; дурадгорлик технологияси ҳақида маълумот, ёғоч ўймакорлиги технологияси; чилангарлик технологияси, пичоқчилик технологияси, сандиқдўзлик технологияси, наққошлик технологияси, ганчкорлик технологияси, заргарлик технологияси билан танишиб уларни амалиётда татбиқ этиш кўникмасини ҳосил қилишдан иборат.</p> <p>Фаннинг вазифаси-Давлат таълим стандартига асосан талабаларда назарий билимлар ва амалий кўникмалар, малакаларни шакллантириш орқали инсоннинг ҳаётдаги ўрни ва аҳамиятини очиб бериш.</p> <p>ІІ. Асосий назарий қисм</p>			

II. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:

1-мавзу. Халқ хунармандчилигининг умумий асослари халқ хунармандчилик санъати ҳақида умумий маълумот.

Кириш. Халқ хунармандчилик санъатининг тарихи ва унинг ривожланиш босқичлари. Халқ хунармандчилиги санъати соҳасида Республикадаги ижтимоий-иқтисодий ислохотлар натижалари. Ўзбекистонда халқ амалий санъати ва миллий хунармандчиликнинг ривожланиши (Бақтрия, Сўғд, Хоразм, Шош, Паркана). Халқ хунармандчилиги ва амалий санъат турлари, улардаги умумийлик ва фарқлар. Умумтаълим мактабларидаги технология машғулотларида ўқувчиларни миллий хунармандчилик ва амалий санъат асосларига ўргатишнинг мазмуни.

2-мавзу. Ўзбек миллий халқ хунармандчилиги турлари

Халқнинг турмуш маданияти ва маънавиятини кўтаришда фаннинг тутган ўрни. Халқ хунармандчилик турлари, унинг тарихи, ривожланиш босқичлари ва ҳозирги вақтдаги имкониятлари.

3-мавзу. Бошқа вилоятлар хунармандчиликлари турлари

Самарқанд, Бухоро ва бошқа вилоятлар халқ хунармандчиликлари турлари, ҳозирги аҳволи. Уларни тайёрлашда ишлатиладиган хом-ашё, жиҳоз ва мосламалар.

4-мавзу Наққошлик санъати.

Наққошлик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва имкониятлари. Наққошчилик мактаблари ва усталари. Наққошликда нақш атамалари. Нақш солиш технологияси. Наққошликда ишлатиладиган ўлчов асбоблари, ускуналари нақш турлари ва уларда фойдаланиладиган элементлар.

5-мавзу Ганчкорлик санъати

Ганчкорлик санъати тарихи, Ўзбекистонда ганч ўймакорлиги санъатининг ривожланиши, ганч ўймакорлиги турлари. Ганч ўймакорлик мактаблари ва усталари. Ганч ўймакорликда ишлатиладиган маҳсулотлар турлари. материаллар ва асбоб-ускуналар. Нақш намуналари ва композитсия тузиш.

6 -мавзу Ёғоч ўймакорлиги санъати

Ёғоч ўймакорлиги санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва имкониятлари. Ёғоч ўймакорлиги мактаблари ва усталари. Ёғоч ўймакорлигида нақш атамалари. Ёғочга нақш солиш технологияси. Ёғоч ўймакорлигида ишлатиладиган асбоблари, ускуналар ва ўлчов асбоблари.

7-мавзу Кулолчилик санъати

Кулолчилик санъати тарихи, Ўзбекистонда кулолчилик санъатининг ривожланиши, ганч ўймакорлиги турлари. Кулолчилик мактаблари ва усталари. Кулолчилик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва

имкониятлари. Кулолчилик маҳсулотлари турлари.материаллар ва асбоб-ускуналар.

8-мавзу Заргарлик санъати

Заргарлик санъати тарихи, заргарлик мактаблари ва усталари. Заргарлик буюмлари, заргарликда ишлатиладиган материаллар ва асбоблар, заргарлик буюмларини тайёрлаш технологияси.

9-мавзу Кандакорлик санъати

Ўзбек миллий кандакорлик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва имкониятлари. Ўзбек миллий кандакорлик мактаблари ва усталари. Кандакорлик маҳсулотлари турлари ва уни тайёрлашда ишлатиладиган ҳом-ашё, жиҳоз ва мосламалар. Мис буюмларининг турлари, бадиий безак турлари.

10-мавзу Меъморчилик санъати

Меъморчилик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари. Маҳсулот турлари. Хом ашё ва материаллар.

11-мавзу. Пичоқчилик санъати

Пичоқчилик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари.Маҳсулот турлари. Хом ашё ва материаллар.

12-мавзу. Миниатюра санъати

Миниатюра санъати, ривожланиш тарихи. Мамлакатимизда замонавий миниатюра санъати ва унинг амалий безак санъатида тутган ўрни. Хаттотлик санъати ҳақида умумий маълумотлар.

13-мавзу. График дизайн

Дизайннинг фан сифатида шаклланиши ва ривожланиши, унинг инсон фаолияти ва ҳаётидаги ўрни. Умумтаълим мактабларидаги дизайн таълимининг таълимий ва умуммаданий мазмуни.

График дизайн ва унинг амалий аҳамияти ҳақида маълумот. Ёзувларнинг вужудга келиши ва ривожланиш босқичлари. Унвонли ёзув (эпиграфика) услубининг пайдо бўлиши.

Шрифтлар. Шрифт ҳақида маълумот: стандарт, бадиий ва мавзу (сюжет)ли шрифтлар. Шрифт ёзувларини бажаришда ишлатиладиган асбоблар ва бўяш материаллари. Плакат пероси, мўйқалам, трафарет ва нормограф каби турли асбоблар ёрдамида шрифт ёзувларини бажариш техникаси.

Лотин шрифтнинг ривожланиш босқичлари ва турлари: рим ёзуви, дастлабки ўрта асрлар ёзуви. XII-XV асрлардаги готик ёзувлар, миср услуби ёки понасимон ёзув.

Ҳарф шакли ва уларни ёзиш технологияси. Шрифтларни ёзиш асбоблари ва материалларга боғлиқлиги.

14-мавзу. Шрифтларга қўйиладиган функционал талаблар:

Шрифтларга қўйиладиган технологик талаблар: ҳарф тасвирининг уни бажариш услуби ва воситалари (перо, мўйқалам, трафарет, полиграфик ёзув)га боғлиқлиги. Меъморчиликдаги фазовий ёзувлар, қуйиш, штамплаш, хурушлаш (травление) услубида бажарилган ёзувлар.

Шрифтларга қўйиладиган нафислик талаблари ва уларнинг композитсияси. Шрифт пропрсияларининг уйғунлиги. Ҳарф ва сўзларнинг жойлашиши, кетма-кетлиги. Қаторларнинг вертикал жойлашуви (Хитой, Корея, Япония). Ҳарф шаклини нақш (безак) унсурлари билан мураккаблаштириш. Сарлавҳа, титул варағи, ёдгорлик ёзувларини бажариш. Ёзувларда симметрия ва асимметрия. Ёзма матнларни бажаришда кўргазмалилик. Ҳарф шаклининг матн мазмунига уйғунлиги. Шрифтнинг образлилиги. Ҳарф шаклининг уни бажариш техникаси билан боғлиқлиги.

15-мавзу. Шрифт ёзувларини рангда бажариш технологияси

Шрифт ёзувларини рангда бажариш. Ёзувларда фон, контраст, иррадиация. Рангнинг рухий таъсири. Ранглар уйғунлиги. Ранг ёрдамида ритм яратиш имкониятлари.

Мавзули шрифтлар ва улардан кўргазмали ташвиқот турларида фойдаланиш. Табиатдан, ҳайвонот олами ва инсон фаолиятидан матнга мос шрифт танлаш. Трафарет тайёрлаш.

16-мавзу. Белги ва рамзлар

Белги ва рамз (символ)лар. Белги ва рамзларнинг ишлатилиш соҳалари. Белги ва рамзлар тайёрлашнинг асосий принциплари: мазмунга мослиги, симметрия (асимметрия), ритм, ранг танлаш, рухий таъсирчанлик.

Белги ва ранглар тайёрлаш методикаси: махсус адабиётларни ўрганиш, шакл, чизма ва эскиз тайёрлаш, танланган материалнинг енг қулай ҳажмини аниқлаш.

Белги ва рамзлар тайёрлаш усуллари: йиғув (монтаж), аппликация. Белги ва рамзлар эскизида ранглар ечимини алоҳида ва бутун серия учун танлаш.

Мақтаб (касб-ҳунар коллежлари) ўқув кабинетлари ва лабораториялари учун тематик белги ва рамзлар тайёрлаш методикаси.

17-мавзу. Саноат графикаси.

Саноат графикаси ҳақида умумий маълумотлар. Товар ва фирма белгиларини тайёрлаш.

Ўрам (упаковка)лар классификацияси: ички (қутича, флакон, банка, пакет), ташқи (кути, яшиқ, панжара), махсус (қаттиқ, юмшоқ, ярим юмшоқ). Ўрам материалларининг хусусиятлари ва ўрам учун материал танлаш. Ўрамга график тасвир, шрифт ва безак танлаш. Ўрамнинг қулай ечимига таъсир қиладиган омиллар. Ўрам лойиҳалаш босқичлари ва унинг бадиий график композитсияси.

18-мавзу. Бадий лойихалаш

Дизайнинг асосий қоидалари. Буюмлар муҳитини лойихалашга қўйиладиган талаблар. Умумийлик, яхлитлик, уйғунлик. Уйғун шакллар яратиш воситалари. Лойихалаш ҳақида умумий маълумот. Ўқув лойихаларининг мазмуни. Ўқув лойихаларининг турлари ва уларнинг умумий тавсифи. Репродуктив усулда намуна нусхасини кўчириб лойихалаш. Мустақил тасаввур ва таҳлил қилиб шакл ва конструкция яратиш. Конструкциялаш турлари: маҳсулот конструкциясини яқунлаш, қайта конструкциялаш, янги буюм конструкциясини яратиш. Конструкциялаш турлари бўйича иш жараёнини ташкил қилишга қўйиладиган талаблар.

19-мавзу. Композитсия

Композитсия қонуниятлари ва воситалари. Композитсия, унинг асосий турлари ва категориялари. Ритм, мувозанат, шаклнинг динамиклиги ва статиклиги, симметрия ва асимметрия, масштаб, пропорция, контраст, нюанс, тектоника. Текисликни безакли трансформатсиялаш.

20-мавзу. Бадий лойихалашда комбинаторика

Бадий лойихалашда комбинаторика. Шакл композитсиясини ўрганишнинг комбинаторик тамойиллари. Геометрик шакллар асосида безакли комбинаторик элемент ҳосил қилиш. Табиий аналог асосида безакли комбинаторик элемент ҳосил қилиш. Қоғоз, пластилин ва гипсдан комбинаторик элементлар бажариш. Дизайн ва архитектурада комбинаторик элементлар.

21-мавзу. Рангшунослик асослари.

Ранг ва унинг композитсияда тутган ўрни. Рангларнинг психологик таъсири. Ранглар контрасти. Ранглар нюанси. Табиатда рангларнинг вазифаси. Материаллар фактурасини ифодалашнинг тасвирий воситалари. Саноат маҳсулотларини лойихалаш босқичлари. Бадий конструкторлик лойихасини бажариш методикаси. Эргономик таҳлил. Бадий конструкторлик таҳлили. Лойихалаш жараёни. Эскиз бажариш. Лойиха графикаси.

II. Асосий назарий қисм

II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:

Сервис хизмати

1-мавзу. Қўлда ва машинада кашта тикиш турлари ҳақида умумий маълумот.

Қўлда ва машинада кашта тикиш. Қўлда кашта тикишда каштадўзнинг иш ўрнини ташкил этиш. Керакли жиҳоз ва мосламалар. Каштадўзликда қўлланиладиган чокларни тикиш усуллари. Кашта тикиш учун танланган нусхани асос (газлама) га кўчириш усуллари (кўчиргич қоғоздан фойдаланиш, тасвир контури бўйлаб қавиқ тортиш, қавиқ контури бўйлаб тешиklar ҳосил

қили шва у орқали кукун изи тушириш, ёруғлик нусха кўчириш).

2-мавзу. Кийимларни кашта билан безаш усуллари.

Миллий каштадўзлик маҳсулотларидан намуналар тикиш. Аёллар ва болалалар кийимларини кашта билан безаш.

3-мавзу. Зардўзлик ҳақида

Тикув буюмларини зардўзлик усули билан безаш. Зардўзлик маҳсулотлари турлари. Зардўзликда қўлланиладиган жиҳоз ва мосламалар. Зардўзликда ишлатиладиган чок турлари.

4-мавзу. Буюмларни безаш тартиби.

Чойнак ғилофи шаклини танлаш, уни мосламага жойлаштириш, безак нусхасини танлаш ва безатиш.

5-мавзу. Дўппи тикиш технологияси.

Дўппи тикишда ишлатиладиган материаллар ва безак элементлар. Дўппи учун асос, материал шакли танлаш ва ўлчов олиш. Дўппини бичиб тйёрлаш, тикиш ва безатиш.

6-мавзу. Қуроқчилик техникаси.

Қуроқ тикиш усуллари. Газлама қолдиқларини қуроқ тикишга тайёрлаш. қуроқ композитсиясини тузиш. Тахлама ва ясси қуроқ тикиш.

7-мавзу. Гилам ва сават тўқиш санъат

Гилам тўқиш санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва имкониятлари. Ўзбек миллий гиламчилик мактаблари ва усталари. Гилам маҳсулотлари турлари ва уни тайёрлашда ишлатиладиган ҳом-ашё, жиҳоз ва мосламалар.

8-мавзу. Тикув буюмларини зардўзлик усули билан безаш.

Зардўзлик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва имкониятлари. Зардўзчилик мактаблари ва усталари.

Зардўз маҳсулотлари турлари ва уни тайёрлашда ишлатиладиган ҳом-ашё, жиҳоз ва мосламалар. Зардўзликда ишлатиладиган нақшларнинг рамзий маънолари.

9-мавзу. Тўқимачилик ва каштачилик санъати

Каштадўзлик санъати тарихи, унинг ривожланиш босқичлари, ҳозирги аҳволи ва имкониятлари. Каштадўзлик мактаблари ва усталари.

Каштачилик маҳсулотлари турлари ва уни тайёрлашда ишлатиладиган жиҳоз ва мосламалар. Каштачиликда ишлатиладиган нақшларнинг рамзий маънолари. маҳсулотларини безаш йўллари.

10-Мавзу. Сават тўқиш санъат

Саватчилик хунари тарихи. Сават тўқишда ишлатиладиган ҳом-ашё, жиҳоз ва мосламалар. Сават тўқиш услублари.

III .Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар
((Лаборатория ишлари), (Семинар машғулотлари), (Курс иши),
(Мустақил таълим) ўқув режада кўрсатилган тури (номи) бўйича ёзилади)

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Миллий ҳунармандчилик турлари ва уларнинг ривожланиш тарихини ўрганиш.

2. Халқ амалий санъати турлари, уларнинг шаклланиш ва ривожланиш тарихини, мамлакатимизда шаклланган йирик амалий санъат мактаблари ва ҳунармандчилик марказларини ўрганиш

3. Гирихлар. Гирих бажариш усулларини ўрганиш.

4. Бўёқлар билан ишлаш. Улги (ахта) тайёрлашни ўрганиш

5. Ислими нақшлар, уларда ўсимлик шаклларининг қўлланилиши ва ислими нақшларни бажариш усулларини ўрганиш.

6. Оддий нақш элементларини қаламда чизиш ва бўяш. Лентасимон нақш тузиш ва уни бўяшни ўрганиш

7. Учбурчак ичида нақш композитсиясини тузиш ва уни бўяшни ўрганиш

8. Тўртбурчак ичида нақш композитсиясини тузиш ва уни бўяшни ўрганиш

9. Айлана ичида нақш композитсиясини тузиш ва уни бўяшни ўрганиш

10. Гулли гирих композитсиясини тузиш ва уни бўяш ўрганиш

11. Шрифт ёзиш асбоблари ва уларда ишлаш техникаси. Стандарт (чизма, архитекторлар ва компьютер) шрифтларини ўрганиш.

12.Бадиий шрифтлар ва уларни бажаришга қўйиладиган талабларни ўрганиш.

13.Мавзули шрифтлар ва уларни бажаришга қўйиладиган талабларни ўрганиш.

14. Таклифнома, очик хат (откретка), деворий газета, реклама лавҳа (шит)ларда шрифтлардан фойдаланишни ўрганиш

15.Ифодали шрифт ва матнли плакат эскизини тайёрлашга қўйиладиган талабларни ўрганиш

16.Шрифтлардан бадиий безаш (китоб муковалари, синф ва аудиторияларнинг кўрсаткичлари, ...) ишларида фойдаланишни ўрганиш

17. Бадиий лойиҳалашда композитсион уйғунликни ўрганиш

18. Композитсион қатор, ранг ва ритмдан фойдаланиб безакли композитсиялар тузишни ўрганиш

19. Таълим муассасаларидаги ўқув хоналари, кабинетлар ва лабораториялар кабилар учун белгилар тайёрлашни ўрганиш

20.Товар белгиларининг турлари, уларни тайёрлашга қўйиладиган

талабларни ўрганиш

21.Фирма ва корхоналарнинг белги ва рамзлари, уларни бажариш усулларини ўрганиш

22. Макет тайёрлаш усулларини ўрганиш

23. Уй-рўзгор буюмлари конструкциясини такомиллаштиришни ўрганиш.

24. Ёғочга нақш солиш технологиясини ўрганиш

25.Ёғоч ўймакорлигида ишлатиладиган асбоблари, ускуналарни ўрганиш

26. Заргарлик буюмлари, заргарликда ишлатиладиган материаллар ва асбоблар, заргарлик буюмларини тайёрлаш технологиясини ўрганиш

27. Кулолчилик маҳсулотлари турлари.материаллар ва асбоб-ускуналарини ўрганиш

28. Наққошликда ишлатиладиган ўлчов асбобларини ўрганиш

29. Ганчкорлик маҳсулотлари турлари.материаллар ва асбоб-ускуналарини ўрганиш

30.Пичоқчилик санъати маҳсулот турлари хом ашё материалларини ўрганиш .

III .Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Сервис хизмат

1. Каштачиликда қўлланиладиган чок турларини ўрганиш.

2. Каштачиликда мерижка чоклари.

3. Зардўзликда ишлатиладиган нақш элементларини чизиш.

4. Зардўзликда композитсия эскизларини тузишни ўрганиш.

5. Зардўзликда зар тикиш усулларини ўрганиш.

6. Зардўз буюмларни тикиш технологияси.

7. Дўппи андозасини тайёрлаш.

8. Дўппи тикиш технологиясини ўрганиш.

9. Дўппи тикишда нақш элементлари чизиш.

10. Дўппини безаш усуллари

11. Қуроқ тикиш техникасини ўрганиш.

12. Ясси қуроқ тикиш усуллари.

13. Тахлама қуроқ тикиш усуллари.

14. Аппликатсия турлари билан таништириш.

15. Аппликатсияни тикиш техникасини ўрганиш.

16. Миллий қўғирчоқлар тайёрлаш технологияси

17. Қўғирчоқлар миллий либосларини тикиш, безатиш усуллари.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурулмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида

ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Ўзбекистонда халқ амалий санъати ва миллий ҳунармандчиликнинг ривожланиши.

2. Кандакорлик санъати. Кандакорлар томонидан тайёрланган миллий идишлар.

3. Амалий санъат мактаблари ва улардаги ўзига хосликлар.

4. Амалий санъатда наққошликнинг ишлатилиш соҳалари ва турли хил амалий санъат асарларига нақш бажариш услубларидаги фарқлар.

5. Кулолчилик маҳсулотларини тайёрлаш жараёни ва уларда маҳаллий ўзига хосликларнинг акс этиши

6. Кандакорлик санъати. Кандакорлар томонидан тайёрланган миллий идишлар.

7. Ёғоч ўймакорлигида тайёрланган устунларда қўлланилган нақшлар турлари ва уларнинг таҳлили.

8. Ганч ўймакорлигида безаш ишларини бажаришда ранглардан фойдаланиш ва нақшлар таҳлили.

9. Заргарлик маҳсулотларидаги безакларнинг турлари ва улардаги рамзий маънолар.

10. Темур ва Темурийлар даврида ёғоч ўймакорлиги

11. Тошкент ўймакорлигининг Хива ўймакорлик мактабидан фарқи

12. Ёғоч ўймакор усталаридан кимларни биласиз.

13. Композитсия. Композитсияда ранг, шакл ва ритм.

14. Белги ва рамзлар. Уларнинг аҳамияти, ишлатилиш соҳалари. Таълим муассасаларида қўлланиладиган белги ва рамзлар.

15. Ўзбекистонда бадиий лойиҳалаш ва дизайннинг ривожланиш

16. Буюмларни бадиий лойиҳалаш ва унга миллийлик компонентларининг таъсири.

Сервис хизмати

1. Қўлда кашта тикиш санъати.

2. Турли халқлар каштадўзлиги.

3. Халқ ҳунармандчилик турлари, уларнинг тарихи.

4. Каштачиликда қўлланиладиган чок турларини ўрганиш

5. Каштачилик ва замонавий кийимлар, уй-рўзғор буюмлари.

6. Зардўзлик санъати тарихи, ривожланиши.

	<p>7.Зардўз усталари ва зардўзлик мактаблари.</p> <p>8.Зардўзлик турли халқлар тарихида.</p> <p>9.Зардўзлик маҳсулотлари, тикиш жараёнлари</p> <p>10.Зардўзликда нақш композитсиялари.</p> <p>11.Замонавий кийимларда зардўзлик усулларини қўллаш.</p> <p>12.Гилам тўқиш санъати тарихи ва услублари.</p> <p>13.Ўзбекистон гиламчилиги бугунги кунда</p> <p>14.Турли халқларда гилам тўқиш санъати</p> <p>15.Дўппичилик саънати.</p> <p>16.Дўппи тикишда нақш элементлари, безаш усуллари</p> <p>17.Қуроқчилик тарихи. Ўзбекистон турли вилоятларида қуроқ тикиш усуллари, буюмлари</p> <p>18.Турли халқларда қуроқ (печворок, квилт, аппликация) техникасида буюмларни композитсиялари.</p> <p>19. Миллий қўғирчоқлар тарихи.</p> <p>20.Турли халқларда қўғирчоқлар тарихи</p> <p>Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан рефератлар тайёрлаш ва уни тақдимот қилиш тавсия этилади.</p>
<p>3.</p>	<p>VI Фан ўқитилишининг натижалари (шаклландиган компетенциялар)</p> <p>Фанни ўзлаштириш натижасида талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Халқ ҳунармандчилиги ва бадиий лойиҳалаш фани Халқ амалий санъати ва миллий ҳунармандчиликда кенг тарқалган нақш турларини чизма асбоблари билан ва улардан фойдаланмасдан бажариш кўникмаларини шакллантириш ва шу кўникмалардан ўқув жараёнида тайёрланган буюмларни безашда фойдаланишга ўргатиш; • халқ ҳунармандчилиги ва бадиий лойиҳалашнинг инсон фаолияти ва меҳнат таълими ўқитувчисининг касбий фаолиятидаги ўрни; <p>Ўзбекистонда халқ амалий санъати ва миллий ҳунармандчилик мактаблари ва уларни ривожланиш тарихи, ўзига хос хусусиятлари; наққошлик санъати, нақш турлари ва улардаги рамзий маънолар, нақшларни бажариш босқичлари ва нақшни тахт қилиш;</p> <p>ёзувларнинг вужудга келиш ва ривожланиш босқичлари, шрифт турлари ва уларни бажаришга қўйиладиган талаблар;</p> <p>дизайн ва бадиий лойиҳалашнинг турмушдаги ва меҳнат таълими ўқитувчисининг касбий фаолиятидаги аҳамияти; буюмларни бадиий лойиҳалаш методлари; белги ва рамзлар, саноат графикаси асослари, ҳажмли макет тайёрлаш асослари бўйича <i>тасаввур ва билимга эга</i></p>

бўлиши;

- Ўзбекистонда замонавий халқ амалий санъати ва миллий хунармандчилик мактаблари ва уларни ривожланиш тарихи, ўзига хос хусусиятлари; наққошлик санъати, нақш турлари ва улардаги рамзий маънолар, нақшларни бажариш босқичлари ва нақшни тахт қилиш; ёзувларнинг вужудга келиш ва ривожланиш босқичлари, шрифт турлари ва уларни бажаришга қўйиладиган талабларга; материалларнинг юзаларига қўлда ва механик ишлов бериш **кўникмаларига эга бўлиши**; талаба халқ амалий санъатида ишлатиладиган кесувчи асбобларнинг тузилиши ишлаш жараёнларни таҳлил қилиш усуллари қўллай олиш малакасига **эга бўлиши керак.**
- Халқ хунармандчилиги ва бадиий лойиҳалаш фани халқ амалий санъати ва миллий хунармандчиликда кенг тарқалган миллий халқ хунармандчилик турларини, йўналишларини, ривожланиш босқичларини, каштадўзлик ва зардўзлик мактабларини, зардўзлик, дўппидўзлик, қуроқчилик саънатлари тарихини, махсулот турларини, нақш тушунчаларини ва нақш турларини ва элементларини чизишни **билиши керак;**
- Ўзбек миллий каштачилиги тарихини, каштачиликда безак буюмлари турларини, газлама ва ип танлаш қоидаларини, зардўзлик, дўппидузлик тикиш технологиясини, қўлда бажариладиган оддий амалларни бажара олиш, буюмларда нақш композитсиясини тузиш қоидаларини, асбоб-ускуналардан тўғри фойдаланиш **кўникмаларига эга бўлиши керак;**
- Халқ амалий безак саънати махсулотларини, қўлда бажариладиган чок турларини амалда бажариш, нақш алифбосини, ранглар мазмунини, кашта, зардўз, қуроқ техникасидан фойдаланиб турли анжомлар тикиш, композитсиясини тузиш **малакаларига эга бўлишлари керак.**

4.

VI. Таълим технологиялари ва методлари:

- маърузалар;
- интерфаол методлар, кейс-стадилар;
- семинарлар (мантиқий фиклаш, тезкор савол-жавоблар);
- гуруҳларда ишлаш;
- тақдимотларни қилиш;
- индивидуал лойиҳалар;
- жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.

5.	<p>VII. Кредитларни олиш учун талаблар:</p> <p>Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш вазорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.</p>
6.	<p>Асосий адабиётлар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Garfield Simon. Just my type: a book about fonts. – London, 2010, 352 pp. 2. Paul Hughes, Ghislaine van Drunen. Dynamik identities. How to create a living brand. – Amsterdam, 2012, 48 p. 3. Шоёқубов Ш.К. Ўзбек халқ амалий-безак санъати. – Т.:, 2009 4. Шоёқубов Ш. Замонавий Ўзбекистон миниатюраси. – Т.:, 2006 5. К.М.Абдуллаева, М.А.Максумова, М.Рахимжонова «Газламага бадий ишлов бериш» Т., «Чўлпон», 2011 й. 6. Д.Муродова «Ўзбекистон дўппилари», Т., «Ўқитувчи», 2004. 7. С. Булатов «Ўзбек халқ амалий безак санъати», Т., «Меҳнат» 2001. <p>Қўшимча адабиётлар</p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан биргаликда қураимиз. Т.:, “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б. 16. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Т.:, “Ўзбекистон”, 2016. – 56 б. 17. А.Ҳақимов «Ўрта Осиё Республикаларининг замонавий безак санъати» Т., 1988. 18. Уй-рўзгор Энциклопедияси. Т., 1982. <p>Ахборот манбаалари</p> <ol style="list-style-type: none"> 19. http://specural.com/ 20. http://www.prikladmeh.ru/lect17.htm 21. http://sneek.ru/ 22. http://www.study.uz 23. http://www.uz 24. www Ziyo.net 25. http://www.talaba-qmii.narod.ru
7.	<p>Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг</p> <p>202__ йил “__” _____ даги _____ - сонли баённомаси билан маъқулланган.</p> <p>Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг</p> <p>202__ йил “__” _____ даги _____ - сонли буйруғи билан маъқулланган фан</p>

	дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.
8.	Фан/модуль учун маъсулар: Р.Г. Исянов - ТДПУ, “Технологик таълим” кафедраси мудир, педагогика фанлари номзоди, доцент Ғ.М.Абдуқодиров - ТДПУ, “Технологик таълим” кафедраси катта ўқитувчиси Х.Т.Тўлқинова - ТДПУ, “Технологик таълим” кафедраси ўқитувчиси
9.	Тақризчилар: М.Мухлибоев - ГУЛДУ, “Технологик таълим” кафедраси мудир, п.ф.н, доцент В.Н.Сатторов – ТТЕСИ, “Педагогика ва жисмоний маданият” кафедраси доценти

Узлуксиз таълим тизимида “Халқ хунармандчилиги ва бадий лойиҳалаш” фан дастурининг мазмун моҳияти, мавзуларининг мантиқий кетма-кетлиги ва узвийлиги таъминланган ҳолда, ҳамда таълим олувчиларда шаклланиши зарур бўдадиган билим, кўникма ва компетентликлар даражасини аниқ белгилаш ишлари амалга оширилган